

DOMSTOLENS DOM
9. november 1995 *

I sag C-475/93,

angående en anmodning, som Sozialgericht Speyer (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Jean-Louis Thévenon,

Stadt Speyer — Sozialamt

mod

Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), samt fortolkningen af EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 51,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene C.N. Kakouris og G. Hirsch samt dommerne G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida, P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann (refererende dommer), J.L. Murray, P. Jann og H. Ragnemalm,

generaladvokat: G. Cosmas

justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder og Regierungsrat Bernd Kloke, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede
- den danske regering ved juridisk rådgiver Jørgen Molde, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- den spanske regering ved Director General de Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria Alberto Navarro González og Abogado del Estado Miguel Bravo-Ferrer Delgado, Servicio Jurídico del Estado, som befuldmægtigede
- den nederlandske regering ved juridisch adviseur A. Bos, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- Det Forenede Kongerige ved Stephen Braviner, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, og Barrister Nicholas Paines

- Rådet for Den Europæiske Union ved Ignacio Díez Parra og Stephan Marquardt, Rådets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Horstpeter Kreppel, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste som led i turnusordningen for tjenestemænd fra medlemsstaterne, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 17. maj 1995 er afgivet mundtlige indlæg af den tyske regering ved Bernd Kloke, af den spanske regering ved Miguel Bravo-Ferrer Delgado, af den franske regering ved secrétaire des affaires étrangères Claude Chavance, og chargé de mission Anne de Bourgoing, begge Udenrigsministeriets Direction des affaires juridiques, som befuldmægtigede, af den nederlandske regering ved juridisch adviseur J. S. van den Oosterkamp, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af Det Forenede Kongerige ved Nicholas Paines, af Rådet ved Stephan Marquardt og af Kommissionen ved Horstpeter Kreppel,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 5. juli 1995,

afsagt følgende

Dom

¹ Ved kendelse af 30. november 1993, indgået til Domstolen den 20. december 1993, har Sozialgericht Speyer i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudi-

cielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 6 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordning nr. 1408/71«), samt fortolkningen af EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 51.

- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem på den ene side Jean-Louis Thévenon og Stadt Speyer — Sozialamt (socialkontoret i Speyer) og på den anden side Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (den regionale sikringsinstitution for Rheinland-Pfalz, herefter »Landesversicherungsanstalt«) vedrørende beregningen af Jean-Louis Thévenon's invalidepension.

- 3 Jean-Louis Thévenon, der er fransk statsborger og født i 1950, var beskæftiget og omfattet af den sociale sikringsordning, først i Frankrig fra 1964 til 1977 og derefter i Tyskland.

- 4 I 1992 indgav Jean-Louis Thévenon en ansøgning til Landesversicherungsanstalt om invalidepension. Han fik tildelt en sådan pension, der var foreløbig med hensyn til størrelsen af ydelserne, idet længden af forsikringsperioderne, der var tilbagelagt i Frankrig, endnu ikke var oplyst.

- 5 Stadt Speyer — Sozialamt indgav i sin egenskab af social bistandsinstitution begæring om ændring af denne afgørelse. Sozialamt gjorde gældende, at de perioder, som Jean-Louis Thévenon havde tilbagelagt i Frankrig, skulle tages i betragtning ved beregningen af hans tyske pension i henhold til bestemmelserne i den almindelige overenskomst om social sikring, der blev afsluttet mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Den Franske Republik den 10. juli 1950 (herefter »den fransk-tyske overenskomst«), idet denne ikke er blevet opsagt.

- 6 Landesversicherungsanstalt afviste begæringen med den begrundelse, at den fransk-tyske overenskomst var blevet afløst af forordning nr. 1408/71 som følge af forordningens artikel 6, hvori det bestemmes, at forordningen, både hvad angår dens personkreds og saglige anvendelsesområde, træder i stedet for overenskomster om social sikring, der alene er afsluttet mellem to eller flere medlemsstater, bortset fra konventioner eller overenskomster, som udtrykkeligt er undtaget.
- 7 Landesversicherungsanstalt beregnede følgelig Jean-Louis Thévenon's pension i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 1408/71, idet den alene tog hensyn til de i Frankrig tilbagelagte perioder for så vidt angik tilbagelæggelsen af optjeningsperioden, men ikke med henblik på beregningen af pensionsbeløbet.
- 8 Jean-Louis Thévenon og Stadt Speyer — Sozialamt anlagde sag ved Sozialgericht Speyer til prøvelse af denne afgørelse og gjorde herunder gældende, at pensionen skulle have været beregnet i henhold til bestemmelserne i den fransk-tyske overenskomst, idet denne er fordelagtigere for pensionsmodtageren. Til støtte herfor henviste de til Domstolens dom af 7. februar 1991 (sag C-227/89, Rönfeldt, Sml. I, s. 323), hvorefter arbejdstagere i medfør af traktatens artikel 48 og 51 ikke må miste sociale rettigheder som følge af, at overenskomster mellem to eller flere medlemsstater, der er inkorporeret i national lovgivning, ikke finder anvendelse efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71.
- 9 Det er uomtvistet mellem parterne i hovedsagen, at såfremt Jean-Louis Thévenon's invalidepension blev beregnet efter bestemmelserne i den fransk-tyske overenskomst, ville den være større end den, der er tildelt i medfør af forordning nr. 1408/71.
- 10 Sozialgericht har i forelæggelseskendelsen anført, at forordning nr. 1408/71 efter ordlyden af artikel 6 og under hensyn til forordningens personkreds og saglige

anvendelsesområde finder anvendelse på Jean-Louis Thévenon. Imidlertid finder den forelæggende ret, at Rönfeldt-dommen eventuelt kan være til hinder for anvendelsen af den forholdsmæssige beregning, der foreskrives i artikel 46, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, idet det ikke på grundlag af dommens ordlyd kan fastslås, om den kun omfatter de tilfælde, hvor den potentielle ret til en ydelse er opstået før ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71.

- 11 På denne baggrund besluttede Sozialgericht at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 51 også til hinder for, at forordning (EØF) nr. 1408/71, der i henhold til sin artikel 6, både hvad angår personkredsen og det saglige anvendelsesområde, træder i stedet for overenskomster, der alene er afsluttet mellem to medlemsstater — her den fransk-tyske overenskomst om social sikring af 10. juli 1950 — finder anvendelse ved en pensionsberegning (artikel 46, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 1408/71), i tilfælde hvor den forsikrede indtil ikrafttrædelsestidspunktet for forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 kun har tilbagelagt forsikringsperioder i én af de stater, der er parter i overenskomsten, og det er fordelagtigere for den forsikrede at være omfattet af den uopsagte bilaterale overenskomst om social sikring?«

- 12 Det bemærkes indledningsvis, at i henhold til artikel 9 i den fransk-tyske overenskomst skal der for franske eller tyske arbejdstagere, der i perioder i forlængelse af hinanden eller skiftevis i begge lande har været omfattet af en eller flere invalideforsikringsordninger, ved beregningen af invalidepensionens størrelse tages hensyn til de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter alle disse ordninger.
- 13 Ifølge artikel 6 i forordning nr. 1408/71, som på dette punkt indholdsmæssigt svarer til artikel 5 i Rådets forordning nr. 3 om social tryghed for vandrende arbejds-

tagere (org. ref. JO 1958, 30, s. 561), træder forordning nr. 1408/71, medmindre andet er bestemt i artikel 7 og 8 samt artikel 46, stk. 4, både hvad angår dens personkreds og saglige anvendelsesområde, i stedet for overenskomster om social sikring, der er afsluttet mellem to eller flere medlemsstater. Den fransk-tyske overenskomst er ikke omfattet af disse udtrykkelige undtagelser.

- 14 Forordning nr. 1408/71 indeholder ikke bestemmelser om, at bidragsperioder, der er tilbagelagt i en eller flere andre medlemsstater, med henblik på en forhøjelse af pensionens beløb skal lægges til de bidragsperioder, der er tilbagelagt i den medlemsstat, hvor der ansøges om pension. Ifølge forordningen er det alene med henblik på erhvervelse, opretholdelse og generhvervelse af retten til pension, at de forsikringsperioder, der er tilbagelagt i forskellige medlemsstater, sammenlægges.
- 15 Det skal endvidere bemærkes, at Domstolen i dom af 7. juni 1973 (sag 82/72, Walder, Sml. s. 599, præmis 6 og 7), der vedrørte fortolkningen af artikel 5 og 6 i den ovennævnte forordning nr. 3 og artikel 6 og 7 i forordning nr. 1408/71, har fastslået, at det af disse bestemmelser klart fremgår, at princippet om, at fællesskabsforordningerne træder i stedet for bestemmelserne i overenskomster om social sikring afsluttet mellem medlemsstater, har en bindende virkning, som ikke tillader andre undtagelser end dem, der udtrykkeligt er fastsat i forordningerne, heller ikke i tilfælde hvor disse overenskomster om social sikring indebærer større fordele for den personkreds, som forordningerne finder anvendelse på, end dem, der følger af disse forordninger.
- 16 Sagsøgerne i hovedsagen har imidlertid gjort gældende, at Jean-Louis Thévenon's pension skal beregnes i henhold til bestemmelserne i den fransk-tyske overenskomst, da Domstolen i Rönfeldt-dommen, der vedrørte en lignende situation som i nærværende sag, har fastslået, at for så vidt angår vandrende arbejdstagere skal de bilaterale overenskomster om social sikring fortsat finde anvendelse, også efter at forordning nr. 1408/71 er trådt i kraft, såfremt dette er fordelagtigere for en forsikret person.
- 17 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

- 18 Domstolen skal indledningsvis i korthed gengive de faktiske og retlige omstændigheder i Rönfeldt-sagen, der vedrørte anvendelsen af bestemmelserne i en overenskomst om social tryghed, som var afsluttet mellem Kongeriget Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland, og hvis bestemmelser i det væsentlige svarede til dem, der omhandles i nærværende sag.
- 19 Rönfeldt, der var tysk statsborger, havde først arbejdet i Tyskland fra 1941 til 1957 og derefter i Danmark indtil 1971, og han havde under disse perioder indbetalt bidrag til henholdsvis den tyske og den danske socialforsikring. Fra 1971 arbejdede han i Tyskland og var følgelig omfattet af den obligatoriske tyske forsikring.
- 20 Kort tid før han fyldte 63 år, havde han søgt at opnå førtidspension i henhold til den tyske lovgivnings regler. Dette havde imidlertid ikke været muligt for ham, idet den sagsøgte institution fandt, at de i Danmark indbetalte bidrag først kunne tages i betragtning ved beregningen af hans pensionsrettigheder i Tyskland, når han havde nået den almindelige i dansk lov fastsatte pensionsalder, dvs. 67 år.
- 21 Han havde anlagt sag til prøvelse af denne afgørelse og havde gjort gældende, at de af ham i Danmark tilbagelagte bidragsperioder uanset den i dansk lovgivning fastsatte pensionsalder skulle medregnes ved fastsættelsen af hans tyske pension. Til støtte for dette anbringende havde han påberåbt sig den mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Kongeriget Danmark afsluttede overenskomst om social tryghed.
- 22 På det tidspunkt, hvor Rönfeldt var vendt tilbage til Tyskland, havde Kongeriget Danmark imidlertid endnu ikke tiltrådt De Europæiske Fællesskaber, og overenskomsten mellem de to lande, der endnu ikke var blevet afløst af forordning nr. 1408/71, var stadig i kraft.

- 23 I dommen fastslog Domstolen først, at den tysk-danske overenskomst fra den 1. april 1973 var blevet afløst af fællesskabsbestemmelserne i forordning nr. 1408/71 (præmis 14), og at det herefter måtte undersøges, om, og i bekræftende fald hvorledes fællesskabsretten med henblik på tildeling af alderspension i en anden medlemsstat regulerede spørgsmålet om medregning af forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Danmark før forordning nr. 1408/71's ikrafttræden i Danmark som følge af landets tiltrædelse af Fællesskaberne (præmis 15).
- 24 Det var som svar på dette spørgsmål, at Domstolen kendte for ret, at traktatens artikel 48 og 51 er til hinder for, at arbejdstagere mister sociale rettigheder som følge af, at overenskomster mellem to eller flere medlemsstater, der er inkorporeret i national lovgivning, ikke finder anvendelse efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71.
- 25 Som det er anført af de regeringer og institutioner, der har afgivet indlæg, kan dette princip ikke finde anvendelse under de faktiske og retlige omstændigheder, som foreligger i hovedsagen.
- 26 En arbejdstager som Jean-Louis Thévenon, der først har udøvet sin ret til fri bevægelighed efter ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71, dvs. på et tidspunkt, hvor den fransk-tyske overenskomst allerede var blevet afløst af forordningen inden for dennes personelle og saglige anvendelsesområde, kan ikke hævde at have mistet sociale rettigheder, som han havde i henhold til den fransk-tyske overenskomst.
- 27 De særlige omstændigheder, der begrundede, at Domstolen i Rönfeldt-sagen gjorde en undtagelse fra reglen i artikel 6 i forordning nr. 1408/71, foreligger derfor ikke i et tilfælde som det, der omhandles i hovedsagen.

- 28 Spørgsmålet skal herefter besvares med, at traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 51 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at forordning nr. 1408/71 i medfør af sin artikel 6 træder i stedet for overenskomster, der alene er afsluttet mellem to medlemsstater, i tilfælde hvor den forsikrede før ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71 kun har tilbagelagt forsikringsperioder i én af de stater, der er parter i overenskomsten, og selv om det havde været fordelagtigere for den forsikrede, at den bilaterale aftale om social sikring fandt anvendelse.

Sagens omkostninger

- 29 De udgifter, der er afholdt af den tyske, den danske, den spanske, den franske og den nederlandske regering og af Det Forenede Kongerige samt af Rådet for Den Europæiske Union og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Sozialgericht Speyer ved kendelse af 30. november 1993, for ret:

EF-traktatens artikel 48, stk. 2, og artikel 51 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om

anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, i medfør af forordningens artikel 6 træder i stedet for overenskomster, der alene er afsluttet mellem to medlemsstater, i tilfælde hvor den forsikrede før ikrafttrædelsen af forordning nr. 1408/71 kun har tilbagelagt forsikringsperioder i én af de stater, der er parter i overenskomsten, og selv om det havde været fordelagtigere for den forsikrede, at den bilaterale overenskomst om social sikring fandt anvendelse.

Rodríguez Iglesias

Kakouris

Hirsch

Mancini

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Gulmann

Murray

Jann

Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. november 1995.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident